

העבודה בפורים לתקן הקנה והושט שני צינורות המחברים את ישראל עם הקב"ה!

|| הרה"ג ר' פנחס פרידמן ||

את מרדכי עליו, ובא עם המלך אל המשתה שמה, וייטב הדבר לפני המן ויעש העץ."

וצריך להבין בפנימיות הענין המאבק הקשה שהתחולל בימי אחשורוש בין הקדושה להטומאה בענין התליה על עץ גבוה חמישים אמה, כאשר כל צד משתדל לתלות את הצד השני על העץ, כי מצד הטומאה השתוקקו המן וחכמיו לתלות את מרדכי על העץ, אולם הקב"ה סיבב שנתגבר כח הקדושה (אסתר ז ט): **"ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי"**.

כדי לבאר כל זה נקדים כמה הקדמות יקרות מפז ומפנינים מפי סופרים וספרים הקדושים, אשר יאירו לנו את הדרך באור בהיר להבין מעט מזעיר מעניני פורים, ומה נבקש שיוליכנו בדרך אמת.

ב) ראוי להתבונן מה שבחרו מרדכי ואסתר כותבי המגילה, להתחיל המגילה באות ו' - **ויהי בימי אחשורוש**, וכן לסיימה באות ו' - **ודובר שלום לכל זרעו**. ואם בשני ווי"ן קעסקינן ראוי לבאר עוד, מה שכתוב בסוף המגילה (אסתר י א): **"וישם המלך אחשורוש מס על הארץ ואיי הים"**, ונמסרה שם במסורה קרי וכתבי, הקרי הוא **"אחשורוש"** מלא עם שני ווי"ן, ואילו הכתיב הוא **"אחשרש"** חסר שני ווי"ן, וצריך להבין ביאור הענין מדוע נעלמו שני הווי"ן משמו של אחשורוש.

ג) אין ספק שאחד מהדברים העמוקים במלחמה הקשה שבין המן וחכמיו זרש אשתו עם מרדכי היהודי, הוא עצתם של הרשעים הללו מזרע עמלק לתלות את מרדכי על עץ גבוה חמישים אמה, ככתוב (אסתר ה ד): **"ותאמר לו זרש אשתו וכל אוהביו, יעשו עץ גבוה חמישים אמה, ובבוקר אמור למלך ויתלו"**

הנה ימים גדולים ונשגבים באים לקראתינו לשלום, ימי הפורים - פורים דפרזים ב"ד באדר ופורים דמוקפים בירושלים בט"ו באדר, אשר הפייטן האלקי יסד בפיט לשבת זכור: **"אם כל המועדים יהיו בטלים ימי הפורים לא נבטלים"**, דבר בעתו מה טוב להתבונן בכמה ענינים במגילת אסתר:

א) התחלת המגילה היא בהזכרת שמו של המלך הטיפש: **"ויהי בימי אחשורוש"**, ובגמרא (מגילה יא.) דרש רבי יוחנן על משמעות השם של **"אחשורוש"** - **"כל שזכרו אמר אח לראשו"**. והנה מכיון שסיבב הקב"ה, כי אותו מלך טיפש שבימיו נעשה הנס של פורים נקרא **"אחשורוש"**, על שם שכל מי שזכרו אומר **"אח לראשו"**, משמע שענין זה יש לו קשר פנימי עם הנס של פורים, וצריך ביאור איך מתקשר ענין זה עם נס פורים, ומהו הנפקא מינה אם הזכרו אומר **"אח לראשו"** או שאומר **"אח לרגלו"**.

חנוכה ופורים מנורה ולחם הפנים

כתב החתם סופר ב"תורת משה" השלם (מגילת אסתר דף קע טור א ד"ה אדמתא) בשם אחד מבעלי התוספות בעל הרוקח (פרשת אמור ד"ה ויקחו אליך), וכן כתב בשמו בחידושי "חתם סופר" על מסכת מגילה (יב: ד"ה והקרוב אליו):

"איתא ברוקח כי בפרשת אמור אחרי פרשיות המועדים כתיב (ויקרא כד ב) צו את בני ישראל ויקחו שמן זית זך, לרמז על חנוכה שיתקנו חכמינו ז"ל מועד מדרבנן, ואחרי פרשת הנרות כתיב פרשת לחם הפנים (שם שם ה) ולקחת סלת ואפית אותה, לרמז על פורים".

וכתב ה"חתם סופר" בשם המפרשים כי לפי פשוטו הכוונה בזה, כי בחנוכה תקנו להדליק נרות זכר לנס שנעשה לישראל בהדלקת המנורה, ובפורים העיקר הוא משתה ושמחה סעודת פורים, לכן רמזו פורים בלחם הפנים שעל השלחן. אולם ה"חתם סופר" עצמו מבאר הכוונה בזה, על פי מה שדרשו בגמרא (מגילה יב:) על הפסוק (אסתר א יד): **"והקרוב אליו כרשנא שתר אדמתא תרשיש מרס מרסנא ממוכן"**.

"אמר רבי לוי, כל פסוק זה על שום קרבנות נאמר, כרשנא - אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם כלום הקריבו לפניך כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך, שתר - כלום הקריבו לפניך שתי תורין, אדמתא - כלום בנו לפניך מזבח אדמה, תרשיש - כלום שימשו לפניך בבגדי כהונה דכתיב בהו תרשיש ושהם וישפה, מרס - כלום מירסו בדם לפניך, מרסנא - כלום מירסו במנחות לפניך, ממוכן - כלום הכינו שלחן לפניך".

והנה אנו רואים כי מכל הזכויות שהזכירו המלאכים, דוקא הלימוד זכות של **"ממוכן"** - כלום הכינו שלחן לפניך" גרם להרוג את ושתי, שהרי כך כתוב במגילה (שם שם טז): **"ויאמר ממוכן לפני המלך והשרים לא על המלך לבדו עותה ושתי המלכה"**, והריגת ושתי היתה שורש הישועה כי על ידי זה באה אסתר במקומה שהצילה את ישראל מגזירת המן,

הקנה והושט שני צינורות המקשרים בין ישראל להקב"ה

כדי לבאר כל זה אל ההרים אשא עיני בהקדמה נפלאה שמצינו בספרים הקדושים, כי הקב"ה עם בניו כלל ישראל נמשלים כביכול לגוף אחד, כאשר הקב"ה הוא כביכול בבחינת ראש בני ישראל, ואילו בניו בני ישראל הם בבחינת הגוף, המחברים אל הראש שהוא הקב"ה המשפיע להם חיים, כמבואר בפסיקתא רבתי (פרשה י סימן יא) על הכתוב: **"כי תשא את ראש"**.

"אמר הקב"ה למשה, משה כל מה שאתה יכול לרומם את האומה הזו רוממה, שכאילו

הנה כי כן יפה אמר הרוקח שפורים הוא כנגד השלחן שהיה עליו לחם הפנים, שהרי בזכות הלחם הפנים שעל השלחן זכו ישראל לנס פורים.

אלא שעדיין מוטלת עלינו חובת הביאור, לבאר הקשר הפנימי בין השלחן לנס פורים, כלומר מדוע זכו לנס פורים דוקא בזכות השלחן. זאת ועוד, כי הן אמת כי השלחן שעליו לחם הפנים רומז לסעודת פורים, אולם איך מתקשר עם הנס של פורים ענין י"ב לחם הפנים המתחלקים לשתי מערכות, ככתוב (ויקרא כד ה): **"ולקחת סולת ואפית אותה שתים עשרה חלות שני עשרונים יהיה החלה האחת, ושמת אותם שתים מערכות, שש המערכת על השלחן הטהור לפני ה'"**.

לי אתה רומם, שנאמר כי תשא את ראש בני ישראל, כי תשא בני ישראל אין כתיב כאן אלא את ראש, ואין ראשם של ישראל אלא הקדוש ברוך הוא שנאמר (מ"כה ב ג) ויעבר מלכם לפניכם וה' בראשם."

והנה כבר אמר איוב (איוב יט כו): **"ומבשרי אחזה אלוך"**, כלומר מהבשר החומרי של אדם אנו יכולים לחיות ולהשכיל הנהגת אלוך, כי כל העולם אינו אלא משל ללמוד ממנו הנהגת אלוך עולם, ולכן כמו שאנו רואים בגוף האדם שיש לו חיות רק כל זמן שהוא מקושר ומחובר עם הראש, אבל ברגע שהגוף מתנתק מהראש אין בו שום חיות, כמו שמצינו בגמרא (שבת עה:). **"פסיק רישא ולא ימות"** [בתמיה]. כן אין לישראל חיות רק כאשר הם מחוברים עם ראשם שהוא הקב"ה, ככתוב (דברים ד ד): **"ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום"**.

ומזה נשכיל להבין כי כמו שאצל אדם, החיבור בין הגוף עם הראש הוא על ידי שני סימנים הקנה והושט, שהם בבחינת שני צינורות המחברים את הגוף עם הראש, כן התחברות ישראל עם הקב"ה הוא על ידי שני צינורות הללו, כי תפקידו של הקנה הוא להוציא את קול הדיבור, ותפקידו של הושט הוא להכניס מאכל בתוך הגוף כדי להחיותו, כן התחברות ישראל עם הקב"ה הוא באמצעות הקנה והושט, דהיינו כשישראל עוסקים בתורה עם קול הדיבור עם הושט שמכניס האוכל בתוך הגוף בבחינת (משלי ג ג): **"בכל דרכיך דעהו"**.

"אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט"

כדי להרחיב עוד בענין נשגב זה, הבה נלמד יחד את הדברים המתוקים במשנתו הטהורה של ה"חתם סופר" ב"דרושים ואגדות" (מכתב יד קדשו פרשת ויחי ד"ה אחז"ל) לפרש מאמר הגמרא (תענית ה:):

"רב נחמן ורבי יצחק הוו יתבי בסעודתא, אמר ליה רב נחמן לרבי יצחק, לימא מר מילתא, אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן, אין מסיחין בסעודה, שמא יקדים קנה לושט ויבא לידי

סכנה, בתר דסעוד אמר ליה, הכי אמר רבי יוחנן, יעקב אבינו לא מת.

וביאר בדברי קדשו, כי רבי יוחנן שאמר: **"אין מסיחין בסעודה, שמא יקדים קנה לושט ויבא לידי סכנה"**, נתכוון בזה בשני אופנים, אופן אחד לאנשים פשוטים כמונו ואופן ב' יותר נעלה ונשגב לאנשים גדולים, כי לאנשים פשוטים נתכוון פשוטו כמשמעו, שיש סכנה לדבר באמצע הסעודה שמא יקדים הקנה לושט ויבוא לידי סכנה.

אולם לצדיקים גדולים אשר כבר זיככו את גופם כשרפי מעלה נתכוון רבי יוחנן באופן אחר לגמרי, כי אצלם האכילה עצמה ככוונת נשגבות היא עבודה קדושה כהקרבת קרבנות, לכן אינם צריכים לדבר דברי תורה בשעת הסעודה, כי אז עלולים לטעות שהם צריכים לדבר דברי תורה משום שהאכילה שלהם איננה חשובה בעיני ה', וזו טעות גמורה כי לצדיקים גדולים כאלו עבודת האכילה חשובה בעיני ה' כלימוד התורה.

וזהו שאמר רבי יוחנן על צדיקים כאלו: **"אין מסיחין בסעודה"**, בדברי תורה, **"שמא יקדים קנה לושט"**, פירוש, שמא יבוא להקדים החשיבות של עסק התורה עם הקנה לעבודת אכילה עם הושט, **"ויבא לידי סכנה"**, לזלזל ח"ו בעבודת אכילה בקדושה ובטהרה, בחשבו שהעיקר הוא עסק התורה ואין צריך לעסוק בעבודת אכילה.

לכן כשביקש רב נחמן מרבי יצחק: **"לימא מר מילתא"**, הבין רבי יצחק מזה כי רב נחמן בגודל ענוותנותו אינו מחשיב עבודתו באכילה, לכן הוא מבקש לומר דברי תורה בשעת הסעודה, על כך השיב לו רבי יצחק: **"הכי אמר רבי יוחנן, אין מסיחין בסעודה, שמא יקדים קנה לושט"**, כלומר לאדם גדול כמוך הפירוש הוא: **"אין מסיחין בסעודה"**, בדברי תורה, **"שמא יקדים קנה לושט"**, שיבוא להקדים בחשיבות של עסק התורה עם הקנה לעבודת אכילה עם הושט, אלו תוכן דבריו הקדושים בתוספת ביאור.

בית המקדש בבחינת צוואר

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מה שדרשו בגמרא (מגילה טז): על הפסוק (בראשית מה יד): **"ויפול על צוארי בנימין אחיו ויבך, על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן להחרב. ובנימין בכה על צואריו, על משכן שילה שעתיד להיות בחלקו של יוסף וסופו להחרב"**. ומבואר בזוהר הקדוש (פרשת ויגש רט): הטעם שבית המקדש נרמז בצוואר, כי כן כתוב (שיר השירים ד ז): **"כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות"**. וכן כתוב עוד (שם ז ה): **"צוארך כמגדל השן"**.

וביאר ה"חתם סופר" (פרשת ויגש דף רכב טור א ד"ה ויפול) הטעם שבית המקדש נקרא צוואר, כי כמו שהצוואר מחבר את הגוף עם הראש, כן בית המקדש הוא בבחינת צוואר המחבר את ישראל עם הקב"ה, וכן כתב ה"שם משמואל" (פרשת ויגש שנת תרע"ג) בשם אביו הגה"ק בעל "אבני נזר": וזה לשון קדשו: **"והטעם שנקרא בית המקדש צוואר הגיד כ"ק אבי אדומ"ר זצללה"ה, כי כמו שהצואר הוא ממוצע בין הראש והגוף, כן בית המקדש ממוצע בין העולם העליון לתחתון"**.

אך לפי זה ראוי להתבונן, מכיון שבית המקדש הוא בבחינת **"צוואר"** לחבר את ישראל עם הקב"ה, איפוא מצינו בבית המקדש הבחינה של שתי צינורות הקנה והושט המחברים בין ישראל להקב"ה. ונראה להוכיח כי המנורה והשלחן שהיו בבית המקדש, המנורה בצד דרום והשלחן בצד צפון הם הם בבחינת הקנה והושט, המחברים את הגוף שהם ישראל עם ראשם שהוא הקב"ה.

והענין הוא על פי מה ששנינו בגמרא (ב"ב כה:): **"הרוצה שיחכים ידרים ושיעשיר יצפין,**

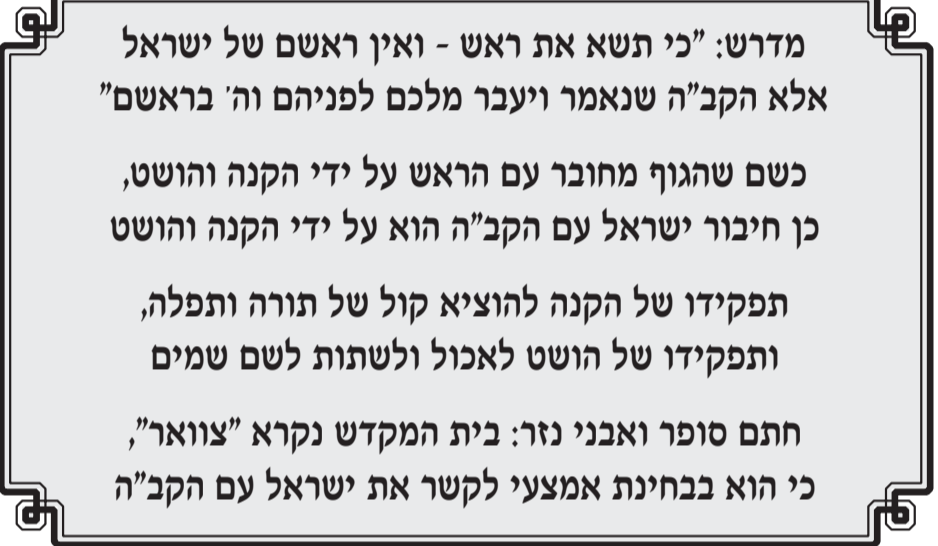
וסימיניך שלחן בצפון ומנורה בדרום". כלומר המנורה שעומדת בצד דרום רומזת על תורה, שכן הדלקת נרות המנורה היא בבחינת (משלי ו כג): **"כי נר מצוה ותורה אור"**, ואילו השלחן שעומד בצד צפון והעמידו עליו את לחם הפנים רומז על עשירות.

מעתה נראה כי המנורה שרומזת על אור תורה, היא בבחינת צינור הקנה אשר ממנו יוצא קול הדיבור של דברי תורה, ולעומת זה השלחן שהניחו עליו את לחם הפנים, הוא בבחינת צינור הושט שמיועד לעניני אכילה ושתיה, נמצא כי המנורה והשלחן הם בבחינת שני צינורות הקנה והושט שבתוך הצוואר, שהוא הבית המקדש המקשר בין ישראל לאביהם שבשמים. [ויש לומר כי זהו ענין ששה קנים היוצאים מהמנורה, על פי מה שהבאנו לקמן בשם השל"ה הקדוש כי הקנה יש לו ו' טבעות].

יומתק להבין בזה מה ששנינו בגמרא (יומא לג:), כי המנורה והשלחן היו צריכים לעמוד בבית המקדש זו כנגד זה בלי שום הפסק כדי שיהיו רואים זו את זה, ולפי האמור הביאור בזה, כי המנורה והשלחן הם בבחינת

עבודה בקנה, ופורים במשתה ושמחה הוא בושט, רמזו שצריכין לשעבד שניהם לעבודת השי"ת. והנה בימי אחשורוש פגמו בושט (מגילה יב.) שנהנו מסעודתו של אותו הרשע, והושט הוא כח גופניי שעל ידו ניזון הגוף, על כן היתה הגזירה על הגופות, וכאשר עזר השי"ת לעמו קבעו חכמינו ז"ל יום טוב ברוח הקודש סעודת מצוה בושט, ובימי היוונים פגמו בלשון הרע וביטול תורה שהפגם הוא בקנה, והיתה הגזירה על ידי זה לבטלם לגמרי מן התורה ותפלה שהם בקנה... וכאשר עזר השי"ת לעמו קבעו יום טוב במצוה להודות ולהלל בקנה".

הנה כי כן יתבאר היטב מה שתקנו חכמינו ז"ל חנוכה ופורים, כדי להאיר לנו גם בחשכות הגלות אפילו כשאין בית המקדש, כי בזמן שבית המקדש היה קיים שהוא בבחינת צוואר, היה בו המנורה והשלחן שהם בבחינת קנה וושט לחבר את ישראל עם אביהם שבשמים, אולם בזמן החורבן הרי אין לנו מנורה ושלחן, לכן תקנו חנוכה ופורים שהם בבחינת קנה וושט, חנוכה להודות ולהלל בצינור הקנה, ופורים למשתה ושמחה בצינור הושט, כדי לקשר את ישראל עם הקב"ה אפילו בזמן הגלות.

מעתה יאיר לנו להבין מה שכתב ה"חתם סופר" בשם הרוקח, כי חנוכה רמזו בפרשת המנורה ופורים רמזו סמוך לו בפרשת השלחן, כי כמו שהמנורה והשלחן הם בבחינת הקנה והושט בבית המקדש, כן חנוכה ופורים הם בבחינת הקנה והושט, לחבר את ישראל עם הקב"ה, חנוכה שהיא בבחינת קנה **"להודות ולהלל"**, רמזה בפרשת המנורה שהיא גם כן בבחינת הקנה בבית המקדש, ופורים שהוא בבחינת ושת **"משתה ושמחה"**, רמזו בפרשת השלחן שהוא גם כן בבחינת הושט בבית המקדש.

תליה על העץ לנתק את הקנה ואת הושט

כיון שבאנו לידי כך, ירווח לנו להבין מעט מזעיר המלחמה הקשה בין הקדושה לטומאה, בין מרדכי היהודי להמן וחכמיו מזרע עמלק, מי מהם יצליח לתלות את השני על העץ, כי כאשר נתבונן נראה שפעולת התליה על העץ היא לחנוק את האדם בצוואר, כדי להפריד ולנתק את שני הצינורות הקנה והושט המחברים את הגוף עם הראש, שניתוק זה מפסיק מיד את החיות מן האדם בבחינת: **"פסיק רישא ולא ימות"**.

אך תליה זו על העץ שרשה במלחמת רוחנית על שני הצינורות של הקנה והושט, כי מרדכי היהודי המנהיג ישראל נלחם מלחמת חרמה, לחבר את ישראל עם ראשם שהוא הקב"ה בשני צינורות הקנה והושט, על ידי שהשפיע עליהם בקדושתו שיעסקו בתורה עם צינור הקנה, וישתמרו ממאכלות אסורות כדי שלא יפגמו בצינור הושט, ועל ידי קדושת

שני הצינורות הקנה והושט יתחברו ישראל עם הקב"ה אשר ימשיך להם שפע חיים וברכה.

אולם המן הרשע וחכמיו מזרע עמלק, השתוקקו בכל כוחם לתלות את מרדכי על העץ, כדי לנתק בכך את שני צינורות הקנה והושט המקשרים בין ישראל לאביהם שבשמים, על ידי שהכניסו בישראל קרירות שלא יעסקו בתורה עם צינור הקנה, ויאכלו כל מיני מאכלות אסורות כדי שיפגמו בצינור הושט, אשר ענין זה הוא בבחינת תליה על העץ במיתת חנק, המנתקת את שני צינורות הקנה והושט שלא יחברו את הגוף עם הראש.

על פי האמור נשכיל להבין מדוע התנגדו הרשעים הללו ובראשם אחשורוש לבנין בית המקדש, כמו שדרשו בגמרא על הפסוק (אסתר ה ג): **"ויאמר לה המלך מה לך אסתר המלכה ומה בקשתך עד חצי המלכות וינתן לך - חצי המלכות ולא כל המלכות, ולא דבר שחוצץ למלכות, ומאי ניהו בנין בית המקדש"**. כי כל כוונתם היתה למנוע בנין בית המקדש שהוא בבחינת **"צוואר"**, לקשר על ידי המנורה והשלחן שהם בבחינת קנה וושט בין ישראל לאביהם שבשמים.

אולם הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו הפך את הקערה על פיה, לתלות את המן ועשרת בניו על העץ כדי לבטל שני צינורות הקנה והושט שמצד הקליפה, זאת ועוד שהגביר כח הקדושה בימים הללו על ידי שעשה עם ישראל נס פורים, כדי שיתקנו חכמינו ז"ל פורים למועד קבוע של **"משתה ושמחה"** שהוא בבחינת צינור הושט שמצד הקדושה, ואחר כך בגלות יון יזכו ישראל לנס חנוכה שהוא בבחינת הקנה **"להודות ולהלל"**, כדי ששניהם יחד חנוכה ופורים יהיו בבחינת קנה וושט לחבר אותנו עם הקב"ה גם בזמן הגלות, היפך כוונת המן וחכמיו לתלות את מרדכי כדי לנתק את הקנה והושט.

הנה כי כן יתבאר עומק דברי רבי יוחנן, אשר דרש בגנות שמו של **"אחשורוש"** - **"כל שזוכרו אמר אח לראשו"**, ללמדנו בכך כי אותו רשע בעצת המן וחכמיו, ביקש להפריד את הגוף שהם כלל ישראל מראשם הוא הקב"ה **"ראש בני ישראל"**, אשר מטעם זה סירב לבנות את בית המקדש שהוא בבחינת **"צוואר"**, המקשר את ישראל עם ראשם אביהם שבשמים, ולכן כל הזוכרו אומר **"אח לראשו"**, על שביקש להפריד את ישראל מהראש שהוא הקב"ה.

"המן מן התורה מנין, המן העץ"

אלא שעדיין נשאר לבאר לפי זה, מהו ענין התליה דוקא על העץ, זאת ועוד מדוע השתדלו לתלות את מרדכי דוקא על עץ גבוה חמישים אמה, כלומר איך מתקשר ענין התליה על העץ גבוה חמישים אמה, עם מחשבתם הרעה לנתק את שני צינורות הקנה והושט, המחברים את ישראל עם ראשם שהוא הקב"ה כביכול.

כדי לבאר ענין זה נקדים מה ששנינו בגמרא (חולין קלט:): **"המן מן התורה מנין, המן העץ"**. ופירש ה"בני יששכר" (אדר מאמר ז אות ט) הכוונה בזה, על פי מה שכתב ב"משנת חסידים" (אדר פ"ג) בשם האריז"ל, כי על ידי שנהנו ישראל מסעודתו של אחשורוש, נתעורר החטא הקדמון של אדם הראשון שאכל מעץ הדעת. וזהו ביאור המאמר: **"המן מן התורה מנין"**, כלומר מנין היה לו הכח לקטרג על ישראל, ומתוך **"המן העץ אשר צויתין לבלתי אכול ממנו אכלת"**, שנתעורר חטא עץ הדעת על ידי שנהנו מסעודתו של אותו רשע.

וכבר כתב כן בשל"ה הקדוש (פרשת תצוה אות ז) וכן כתב עוד (פרשת שקלים אות ג):

"המן מהתורה מנין, רצונו לומר היאך מצא רמזו בתורה שעלה אדעתו לכלות ישראל, והוא בודאי ידע אהבת הקב"ה לישראל, על זה אמר המן העץ וגו', אשר נגזר מיתה מחמת עון אכילה,

וכן כאן אמרו רבותינו ז"ל (מגילה יב.) **שנתחייבו מפני שנהנו מסעודת אחשורוש, ולא ידע כי המן יהיה על העץ**.

מוסיף ה"בני יששכר" (שם) לבאר בזה, מה שאמרה אסתר למרדכי (אסתר ד טז): **"לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואת תשתו שלשת ימים לילה ויום"**, על פי מה שכתב החיד"א ב"דבש לפי" (מערכת א אות ז) בשם רבי חיים וויטאל כי אסתר היתה גלגול חוה, על כן ביקשה: **"וצומו עלי"** כדי לתקן מה שגרמה לחטא עץ הדעת, שחטא זה גרם לעורר גזירת המן להשמיד את כל היהודים.

על ידי תאות אכילה מתהפך וש"ט לצירוף שט"ן

נקדים עוד מה שמצינו כי בחטא עץ הדעת נגזרה מיתה על אדם הראשון, ככתוב (בראשית ב יז): **"ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות"**, זאת ועוד שעל ידי חטא עץ הדעת נכנס בו יצר הרע, כמו שפירש רש"י (בראשית ב כה): **"לא ניתן בו יצר הרע עד אכלו מן העץ ונכנס בו יצר הרע"**. צריך להבין הענין מדוע דוקא אחרי חטא עץ הדעת שלטו בו היצר הרע ומלאך המות.

ונראה לבאר הענין בזה, על פי מה שכתב בשל"ה הקדוש (שער האותיות אות ק' קדושת האכילה סימן רלב), כי צינור הקנה שאין בו אכילה ושתיה הוא בבחינת עולם הבא שאין בו אכילה ושתיה, והוא חלקו ונחלתו של יעקב אבינו עמוד התורה שבחר לעצמו עולם הבא, כי עבודתו בקודש היא לעסוק בתורה ותפלה בצינור הקנה.

אולם הושט שאוכל ושותה הוא בבחינת עולם הזה חלקו של עשו הרשע, אשר כל עסקו הוא בעניני אכילה ושתיה וכל הבלי עולם הזה, ולכן אמר ליעקב (בראשית כה ל): **"הלעיטני נא"** שהוא בושט, וזהו שפירש בתרגום אונקלוס על הפסוק (שם שם לד): **"ויבז עשו את הבכורה"** - **"ושט עשו ית בכרותא"** - **וש"ט** הוא אותיות **וש"ט**, ובכך ביזה את הבכורה שהיא עבודת הקנה של יעקב.

על פי האמור מבאר השל"ה הקדוש מה שמצינו דבר פלא בזוהר הקדוש (פרשת פנחס רלב), כי כשהאדם משתמש עם הושט לאכול ולשתות כדי למלאות תאות לבו, וכל שכן כשאוכל מאכלים שהשיג בגזל או שאר איסורים, מתארכת האות ו' של ו-**שט** ונעשה ממנה ו' פשוטה, אשר אז במקום **וש"ט** נעשה צירוף **שט"ן**, והנה לשון הזוהר בתרגום ללשון קודש:

"ושט דומה לעולם הזה שבו אכילה ושתיה, קנה דומה לעולם הבא שאין בו אכילה ושתיה, ואחרי שנפדד ו' מן וש"ט על ידי ריבוי אכילה שגזל נתארך ונעשה שט"ן, ומי גרם זה (במדבר יא ח) שטו העם ולקטו, שטות שלהם שנתערבו בערב רב השוטים, שהתאוה שלהם אכילה ושתיה של גזל וחמס".

התגברות קדושת הקנה על הושט

ומבאר השל"ה הכוונה בזה, כי אם אדם משתמש עם הושט לאכול ולשתות לשם שמים, בכוונה תחילה שיהיה לו כח לעסוק בתורה ותפלה עם הקנה, הרי הוא מבטל בזה הכח הרע של עשו שהוא בבחינת ושט, שיהיה נכנע תחת כח הקדושה של יעקב שהוא הקנה, שהרי אינו אוכל עם הושט רק כדי שיהיה לו כח ללמוד עם הקנה, ועל ידי זה הוא מתקן את שני הצינורות הקנה והושט שכולם בקדושה.

אולם אם הוא אוכל רק כדי למלאות תאות לבו, וכל שכן כשאוכל דבר שאסרה תורה ח"ו,

הרי הוא מרבה בכך את הכח של עשו שהוא הושט, ועל ידי זה מתארך ו' של **וש"ט** ונעשה מזה צירוף **שט"ן**, שהוא היצר הרע שרו של עשו שמשתלט על האדם ומפתהו ח"ו למרוד בה' ובתורתו, בבחינת (דברים לב טו): **"וישמן ישורון ויבעט"**, עד שמונע ממנו מלעסוק בתורה עם הקנה.

נמצא כי כשאדם פוגם בושט באכילת איסור, הרי הוא פוגם גם בקנה משום שאין היצר הרע נותן לו לעסוק בתורה כראוי. והנה אחר כך עולה היצר הרע ומקטרג על האדם שחטא, וכשמקבל רשות הוא יורד וממית, כמבואר בגמרא (ב"ב טז): **"הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות"**. ומפרש שם: **"תנא יורד ומתעה, ועולה ומרגיז, נוטל רשות ונוטל נשמה"**. אלו תוכן דברי השל"ה הקדוש.

מעתה יאיר לנו להבין מדוע דוקא אחרי שחטא אדם הראשון בעץ הדעת נכנס בו יצר הרע ונגזרה עליו מיתה, כי לפני שחטא בעניני אכילה עם הצינור של הושט, הגביר אדם הראשון

וגבורה, רוח דעת ויראת ה'... הרי ביארתי שיעקב הוא הקנה ועשו הושט, והם בגוף אחד כדמות יעקב ועשו שהיו בגוף אחד... על כן הזכיר הכתוב בענין הזה איך שעשו אמר (בראשית כה ל) **הלעיטני נא וגו', שהוא הכל ושט, על כן אמר הנה אנכי הולך למות... כי ושט הוא שטן שרו של עשו, לכן תמצא בתיבות הלעיטני נא מ'ן ראשי תיבות המ'ן, לרמוז כי גם המן משך על עצמו שטן מחמת סעודתו ומכוחה הלך למות, וזה היתה כוונת אסתר בסעודה שעשתה לו"**.

והנה על פי דרכו בקודש יש לפרש ענין הקנה שיש בו ו' טבעות, כי תכלית הקנה היא לעסוק בתורה בקול היוצא ממנו, וידוע כי עיקר עסק התורה הוא בתורה שבעל פה, כמבואר בגמרא (גיטין ס:): **"לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל תורה שבעל פה"**. וידוע כי תורה שבעל פה כלולה משהו סדרים שסימנם **זמ"ן נק"ט - ז'רעים מ'ועד נ'שים נז'יקין ק'דשים ט'הרות**, על כן ברא הקב"ה את הקנה עם ו' טבעות, לרמז שיעסוק האדם בתורה שבעל פה הכלולה משהו סדרים.

המנורה והשלחן הם בבחינת הקנה והושט, המנורה אור תורה שיוצא מהקנה והשלחן לחם הפנים עם הושט

בני יששכר: חנוכה היא בבחינת קנה "להודות ולהלל", פורים הוא בבחינת ושט "משתה ושמחה"

של"ה הקדוש: על ידי פגם האכילה בושט, מתארך הו' של וש"ט ונעשה ו' פשוטה לצירוף שט"ן

"יעשו עץ גבוה חמישים אמה", כי פגמו בושט כשאכלו מסעודת אחשורוש והאות ו' של וש"ט נעשה ו' פשוטה

לפי זה יש לומר כי אם אדם מרבה באכילה כדי למלאות תאוות לבו, ואינו עוסק בתורה עם הקנה שהוא בבחינת אות ו' משום שיש לו ו' טבעות, כי אז משתלט הושט על הקנה וגוזל ממנו את האות ו', שהיה צריך לעסוק בו ו' סדרי תורה שבעל פה, ועל ידי זה מתחברת האות ו' של הקנה עם האות ו' של **וש"ט**, ונעשה משניהם יחד ו' פשוטה הכלולה משני **ווי"ן** זה למעלה מזה, ואז במקום **וש"ט** נעשה מזה ח"ו צירוף **שט"ן** שמתגבר על האדם להחטיאו.

ועתה בא וראה כי על פי האמור יומתק להבין ענין י"ב לחם הפנים שעל השלחן שתי המערכות שש מול שש, כי יש כאן רמז נשגב על שני הווי"ן של הקנה והושט שהם שש מול שש, כדי ללמדנו דעת כי בשעה שעוסק בעניני אכילה עם ו' של הושט, יכוון לבו שיהיה לו כח לעסוק בתורה עם ו' של הקנה, ועל ידי זה מקדש שני הווי"ן יחד שש מול שש בבחינת הקנה והושט.

מרדכי גלגול יעקב המן גלגול עשו

מעתה יאיר לנו להבין המאבק הקשה שהיה בין מרדכי להמן מי יתלה את מי על עץ גבוה חמישים אמה, על פי מה שכתב ב"מדבר קדמונת" להגה"ק החיד"א זצ"ל (מערכת מ אות כה) בשם "ערכי הכינויים" להמקובל האלקי הרמ"ז - רבי משה זכותא זצ"ל: **"מרדכי הוא גלגול יעקב והמן הוא גלגול עשו"**. וכבר נתבאר מהשל"ה הקדוש כי יעקב הוא בבחינת קנה שעוסק בתורה, ועשו הוא בבחינת הושט שזולל וסובא, ולפי זה מרדכי גלגול יעקב הוא גם כן בבחינת קנה, והמן גלגול עשו הוא בבחינת ושט.

ויש לומר כי מטעם זה מבואר במדרש שמרדכי הזהיר את ישראל בקול היוצא מן הקנה, שלא יאכלו מסעודתו של אותו רשע כדי שלא יפגמו בושט, ואילו המן הרשע גלגול עשו שהוא בבחינת ושט, השתדל בכל כוחו להחטיא את ישראל שיהנו מסעודת אחשורוש ויפגמו בושט, וזהו שכתב בשל"ה הקדוש הנ"ל: **"כי ושט הוא שטן שרו של עשו, לכן תמצא בתיבות הלעיטני נא מ'ן ראשי תיבות המ'ן"**.

הנה כי כן מאחר שנהנו ישראל מסעודתו של אותו רשע, ונתעורר עליהם הקטרוג על חטא אכילת עץ הדעת, ששני הענינים היו פגם גדול בושט לאכול דבר שאסרה תורה, זה גרם שנתארך ו' של **וש"ט** ונעשה צירוף **שט"ן** שעלה לקטרג, ואחר כך ירד להשמיד ולהרוג ח"ו את כל היהודים כמו שהיה בחטא אדם הראשון.

על כן ייעצו להמן חכמיו זורש אשתו: **"יעשו עץ גבוה חמישים אמה"** - **"עץ"** כדי לעורר חטא **"עץ הדעת"**, **"חמישים אמה"** - כנגד ו' פשוטה של **שט"ן**, שנעשה מהתחברות אות ו' של הקנה עם האות ו' של **וש"ט**, **"ובבוקר אמור למלך ויתלו את מרדכי עליו"**, שיתלו את מרדכי שהוא בבחינת ו' של הקנה, על עץ גבוה חמישים אמה שנוצר מהתחברות ו' של הקנה עם ו' של הושט.

יומתק להבין בזה מקרא שכתוב (אסתר ד א): **"ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי את בגדיו וילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר ויזעק וזעקה גדולה ומרה"**. כי מרדכי היהודי שהוא בבחינת קנה אשר הזהיר את ישראל בדיבור היוצא מן הקנה שלא יהנו מסעודתו של אחשורוש, יצא בתוך העיר: **"ויזעק זעקה גדולה ומרה"**, עם הקול היוצא מן הקנה כדי לעורר את ישראל בתשובה על מה שפגמו בושט.

שתי מערכות שעל השלחן כנגד הקנה והושט

כיון שבאנו לידי כך יתבאר היטב דברי הרוקח, כי נס פורים הוא כנגד לחם הפנים שעל השלחן, שהרי עיקר הקטרוג של המן הוא על שפגמו בושט כשנהנו מסעודתו של אותו רשע, והנה על ידי שנתעוררו בתשובה קבלו עליהם לתקן את אשר פגמו, ויש לומר כי מטעם זה (אסתר ט כז): **"קימו וקבלו"**, ודרשו בגמרא (שבת פח): **"קימו מה שקיבלו כבר"**, שקיבלו את התורה מאהבה בפורים.

ולפי האמור הביאור בזה, כי ביקשו לתקן בכך הפגם של הושט, כדי שמעתה כשאוכלים ושותים עם הושט תהיה כוונתם שיהיה להם כח לעסוק בתורה עם הקול היוצא מהקנה, אשר לפי המבואר זהו ענין שתי המערכות של הלחם הפנים שעל השלחן שש מול שש, דהיינו ו' של הושט לעומת ו' של הקנה, וזהו רמז הכתוב: **"קימו וקבלו" - קימ-ו קבל-ו**, שנתכוונו לתקן בכך שני הווי"ן של הקנה והושט.

לפי זה יש לומר כי זהו ענין שני הווי"ן בשמו של אחשורוש, משום שהיה טמון בו ניצוצי קדושה משני הווי"ן של הקנה והושט שנפגמו בחטא שנהנו מסעודתו של אותו רשע, ובכח זה ביקש למנוע את בנין בית המקדש שהוא בבחינת הקנה והושט, לחבר את ישראל עם הקב"ה **"ראש בני ישראל"**, אשר מטעם זה נקרא **"אחשורוש - כל שזוכרו אמר אח לראשו"**, על שביקש להפריד את הגוף מן הראש.

אולם מיד אחרי אשר **"קימו וקבלו"** ישראל את התורה מאהבה, כדי שיאכלו עם הושט בכוונה שיהיה להם כח לעסוק בתורה עם הקנה, תקנו בכך שני הווי"ן של הקנה והושט שרמוז בכתוב: **"קימו וקבלו" - קימ-ו קבל-ו**, ועל ידי זה הוציאו ישראל את שני הווי"ן משמו של **"אחשורוש"**, לכן בסוף המגילה כתוב **"אחשרש"** בלי שני הווי"ן, ואלו הם בעצם שני הווי"ן שהזכירו מרדכי ואסתר בתחילת המגילה: **"ו-יהי בימי אחשורוש"**, ובסופה: **"דובר שלום לכל זרע-ו"**.